

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

д.ю.н. доцент К.Р.Добкіна

«30» 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 08 «Право»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 081 «Право»
(шифр і назва спеціальності)

2022-2023 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ» для ступеня вищої освіти «бакалавр»

за спеціальністю 081 «Право». Київ: ДУІТ, 2022.

Розробник: І.В. НОВОСЕЛЬСЬКА. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного та кримінального права.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ЦИВІЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.

Протокол від «30» серпня 2022 року № I

Завідувач кафедри цивільного та кримінального права
к.ю.н., доцент

«30» 08 2022 року

(підпис)

А.В. Мусієнко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, Рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 08 Право	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність 081 Право	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 90		3-й	3-й
		Семестр	
		6-й	6-й
		Лекції	
		18 год.	год.
		Практичні	
		14 год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,1 самостійної роботи студента – 3,9	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Вид контролю: залік	

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Навчальна програма «Право соціального захисту» ставить за мету:

- сприяти засвоєнню фундаментальних знань щодо трудових правовідносин і правовідносин з соціального забезпечення, формуванню вмінь і навичок застосування здобутих знань у правозастосовчій практиці;

- сприяти формуванню правничого світогляду, правосвідомості, правової культури та правничого мислення;

- сприяти розвитку у студента його пізнавальної діяльності та актуалізації знань;

- сприяти формуванню моральних та інших якостей фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- коло суспільних відносин, що становлять предмет права соціального забезпечення;

- норми чинного законодавства, практику його застосування, проблеми та напрями його вдосконалення в ринкових умовах;

уміти:

- орієнтуватись у системі джерел права соціального забезпечення України, міжнародно-правового регулювання соціально-трудова правовідносин;

- аналізувати, узагальнювати та ефективно застосовувати норми права соціального забезпечення України у практичній діяльності, роз'яснювати їх зміст;

- розрізняти відносини, що регулюються правом соціального забезпечення, від відносин, що регулюються трудовим правом та іншими суміжними галузями права;

- застосовувати на практиці норми правових актів з права соціального забезпечення;

- користуватись джерелами права соціального забезпечення і тлумачення норм права, коментарями при вирішенні спорів;

- підбирати літературу з теми заняття, складати конспекти і тези виступів, докладати правову інформацію;

- логічно (послідовно, з виокремленням головного, доказово, аргументовано) викладати правничий матеріал із застосування знань з різних джерел і галузей права, користуватись правовою термінологією;

- застосовувати правові знання з навчальної дисципліни для оцінювання юридичних фактів, обґрунтовувати їх правову оцінку;

- приймати обґрунтовані рішення щодо реалізації норм права соціального забезпечення у практичній діяльності;

- керуватись у практичній діяльності та поведінці правовими знаннями і переконаннями, брати участь у правовому вихованні населення.

Вивчення навчальної дисципліни «Право соціального захисту» базується на знанні студентами теорії держави і права, Конституційного права України, а також цивільного, цивільно-процесуального, адміністративного і кримінального права.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Семестр	Всього	Розподіл по видах занять			Семестр. атест.
		Лекції	Семінари	Самостійна робота	
8	72	18	16	38	Залік
Всього	72	18	16	38	

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

№п/ п	Назва змістового модуля і теми	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Семінарськ і заняття	Самостійна робота
Змістовний модуль № 1. Теорія права соціального забезпечення					
1.	Поняття та організаційні форми соціального забезпечення в Україні	7	2	1	6
2.	Поняття, предмет, методи і система права соціального забезпечення	7	2	1	8
3.	Джерела права соціального забезпечення	8	2	2	6
4	Основні принципи права соціального забезпечення	8	2	2	8
Змістовний модуль № 2. Пенсії та соціальні допомоги					
5	Правовідносини із соціального забезпечення	10	2	2	8
6	Поняття трудового стажу, його види. Обчислення й підтвердження трудового стажу	10	2	2	6
7	Пенсійне забезпечення в Україні за Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та «Про пенсійне забезпечення»	14	4	2	10
8.	Соціальні допомоги	8	2	2	6
Модульна контрольна робота					
	Всього	90	18	14	58

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни «ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»
 Заочна форма навчання

№ п/п	Назва змістового модуля і теми	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Поняття та організаційні форми соціального забезпечення в Україні		1	2	10
2.	Поняття, предмет, методи і система права соціального забезпечення				10
3.	Джерела права соціального забезпечення		1		10
4.	Основні принципи права соціального забезпечення		2		10
5.	Правовідносини із соціального забезпечення				10
6.	Поняття трудового стажу, його види. Обчислення й підтвердження трудового стажу		4		10
7.	Пенсійне забезпечення в Україні за Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та «Про пенсійне забезпечення»				12
8.	Соціальні допомоги		10		
	Всього	72	8	2	62

3.ЗМІСТ ТЕМ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. Теорія права соціального забезпечення

Тема 1. Поняття та організаційні форми соціального забезпечення в Україні

Історія виникнення та розвитку соціального забезпечення. Поняття соціального забезпечення, соціального страхування і соціального захисту населення. Концепція реформи соціального забезпечення в Україні. Функції соціального забезпечення. Право людини на соціальне забезпечення і роль держави в його реалізації. Формування системи соціального забезпечення. Форми соціального забезпечення.

Тема 2. Поняття, предмет, методи і система права соціального забезпечення

Поняття права соціального забезпечення. Предмет права соціального забезпечення: матеріальні, процедурні, процесуальні відносини. Методи права соціального забезпечення: співвідношення імперативного та диспозитивного способів встановлення прав та обов'язків суб'єктів соціально-забезпечувальних відносин; свобода вибору громадянами конкретних видів соціального забезпечення; співвідношення централізованого та локального правового регулювання соціально-забезпечувальних відносин; єдність принципів у регулюванні соціально-забезпечувальних відносин і диференціація останніх залежно від умов і рівня соціального забезпечення.

Система права соціального забезпечення. Система галузі права соціального забезпечення: загальна та особлива частина. Загальна частина: правові норми, які вказують на сферу дії та предмет права соціального забезпечення; правові норми, що визначають принципи права соціального забезпечення. Особлива частина: правові інститути, які регламентують підстави, порядок і розміри надання громадянам різних видів соціального забезпечення.

Відмінність права соціального забезпечення від інших суміжних галузей права та їх взаємодія. Основні ознаки відмежування права соціального забезпечення від суміжних з ним галузей права: трудового, адміністративного фінансового, сімейного.

Тема 3. Джерела права соціального забезпечення

Поняття, особливості джерел права соціального забезпечення. Форма і класифікація. Загальна характеристика основних джерел права соціального забезпечення. Конституція України – основа розвитку права соціального забезпечення. Закони України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти інших центральних органів виконавчої влади (Міністерства фінансів України, Пенсійного фонду України) і Національного банку України, роз'яснення Міністерства праці та соціальної політики України у сфері соціального забезпечення.

Роль Міжнародних договорів, угод у сфері соціального забезпечення.

Тема 4. Основні принципи права соціального забезпечення

Поняття, система та значення принципів права соціального забезпечення України. Співвідношення галузевих принципів права соціального забезпечення із загально правовими та міжгалузевими принципами. Зміст принципів права соціального забезпечення України: загальність соціального забезпечення; надання соціального забезпечення як працівникові, колишньому працівникові, їхнім сім'ям і кожному як члену суспільства без будь-якого зв'язку з трудовою діяльністю; встановлення рівня соціального забезпечення, що гарантує гідне життя людини; різноманіття підстав і видів соціального забезпечення; диференціація (відмінність) умов і норм забезпечення залежно від соціально вагомих обставин; участь громадських об'єднань, які представляють інтереси громадян, у розробці, прийнятті та реалізації рішень з питань соціального забезпечення і захисту їх прав.

Змістовний модуль № 2. Пенсії та соціальні допомоги

Тема 5. Правовідносини із соціального забезпечення

Поняття і види правовідносин по соціальному забезпеченню. Загальна характеристика суб'єктів, об'єктів і змісту правовідносин по соціальному забезпеченню. Пенсійні правовідносини. Правовідносини щодо надання допомоги і компенсацій. Правовідносини щодо трудового каліцтва чи професійного захворювання. Правовідносини щодо медичної (лікарської) допомоги, соціальних послуг і пільг по системі соціального забезпечення. Процедурні і процесуальні правовідносини, що виникають у зв'язку із соціальним забезпеченням громадян.

Тема 6. Поняття трудового стажу, його види. Обчислення й підтвердження трудового стажу

Поняття трудового стажу, його значення і класифікація. Загальний трудовий стаж. Спеціальний трудовий стаж його зміст і підвиди. Страховий трудовий стаж, його значення і зміст. Вислуга років як особливий вид спеціального трудового стажу.

Обчислення трудового стажу види та характеристика. Обчислення трудового за загальними правилами. Випадки обчислення трудового стажу в пільговому порядку. Порядок обчислення сезонної роботи та деякої іншої роботи, яка не може виконуватись протягом усього календарного року.

Підтвердження трудового стажу. Докази трудового стажу. Документи, що можуть бути доказом трудового стажу, та їх зміст. Умови, за яких допускається підтвердження трудового стажу в порядку показань свідків.

Тема 7. Пенсійне забезпечення в Україні за Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та «Про пенсійне забезпечення»

Пенсійна система України, її сучасне стан. Поняття пенсій та їх класифікація. Відмінність пенсійних виплат від інших виплат громадян. Критерії, що визначають класифікацію пенсій. Право вибору пенсії. Пенсійне забезпечення у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Недержавне пенсійне забезпечення.

Поняття пенсії за віком, її відмінність від інших виплат у системі соціального забезпечення. Пенсія за віком на загальних підставах. Пенсія за віком на пільгових підставах. Пенсії за віком у зв'язку з особливими умовами праці. Дострокова пенсія за віком і пенсія за віком при неповному загальному трудовому стажі. Розмір пенсії за віком. Надбавки до пенсії.

Поняття пенсії по інвалідності. Інвалідність, її групи, причини, час настання. Юридичне значення пенсії по інвалідності. Порядок організації та проведення експертизи втрати працездатності. Пенсія по інвалідності на загальних підставах. Пенсія по інвалідності на підставах, передбачених для військовослужбовців. Розмір пенсії по інвалідності. Надбавки до пенсії.

Поняття пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Умови призначення пенсії, їх диференціація залежно від причини смерті годувальника. Члени родини, що мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника на загальних підставах. Утриманство як одна з умов, необхідних для встановлення пенсії в разі втрати годувальника. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника на підставах, передбачених для сімей військовослужбовців. Розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Надбавки до пенсії.

Поняття пенсії за вислугу років. Коло громадян, що мають право на пенсію за вислугу років, і умови її призначення. Розмір пенсії за вислугу років. Надбавки до пенсії. Особливості пенсійного забезпечення за вислугу років військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ. Особливості пенсійного забезпечення за вислугу років державних службовців, суддів, працівників прокуратури і митних органів. Особливості пенсійного забезпечення за вислугу років наукових працівників та працівників засобів масової інформації. Особливості пенсійного забезпечення за вислугу років окремих категорій працівників цивільної авіації та льотно-випробного складу. Пенсії за вислугу років окремим категоріям працівників інших галузей народного господарства.

Принципи обчислення пенсії. Порядок визначення заробітної плати для обчислення пенсії. Порядок обчислення заробітної плати для підприємців-фізичних осіб, які обрали спрощену систему оподаткування (єдиний податок, фіксований податок, придбали спеціальний торговий патент). Виплати (доходи), що враховуються в заробітну плату (дохід) застрахованої

особи для обчислення пенсії. Перерахунок раніше призначеної пенсії. Адаптація пенсійних виплат.

Порядок звернення за призначенням (перерахунком) пенсії. Строки призначення (перерахунку) та виплати пенсії. Особливості виплати пенсій особам, які перебувають на повному державному утриманні. Порядок припинення та поновлення виплати пенсії.

Система та принципи недержавного пенсійного забезпечення. Суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Види недержавних пенсійних фондів, порядок їх створення, функціонування та органи їх управління. Пенсійний контракт та пенсійна схема. Види, умови та порядок пенсійних виплат. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного

Тема 8. Соціальні допомоги

Поняття допомоги та їх види. Класифікація допомог із соціального забезпечення і методи визначення їх розмірів. Відмінність соціальної допомоги від інших виплат у системі соціального забезпечення. Класифікація допомоги і методи визначення її розмірів. Терміни для звернення за допомогоюю.

Умови і порядок призначення окремих видів соціальних допомог сім'ям з дітьми. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям.

Поняття допомоги з тимчасової непрацездатності. Коло громадян, що мають право на допомогу по тимчасовій непрацездатності. Підстави для виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності. Розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності. Заробіток, з якого обчислюється допомога, і визначення загальної суми допомоги. Документи, що засвідчують тимчасову непрацездатність, і відповідальність за правильну виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Поняття допомоги на випадок безробіття. Коло громадян, що мають право на допомогу по безробіттю. Особи, що підлягають страхуванню на випадок безробіття. Особи, які не є платниками страхових внесків по безробіттю, і які не підлягають страхуванню на випадок безробіття. Умови і тривалість виплати допомоги по безробіттю. Строки виплати допомоги по безробіттю, її розмір і порядок обчислення стажу.

Допомога у зв'язку з частковим безробіттям. Поняття допомоги у зв'язку з частковим безробіттям. Умови надання допомоги по частковому безробіттю. Матеріальна допомога застрахованим особам у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації за направленням державної служби зайнятості. Допомога на поховання.

Введення обов'язкового соціального страхування від нещасних випадків на виробництві й професійних захворювань. Поняття нещасного випадку на виробництві й професійного захворювання. Категорія громадян, які підлягають обов'язковому соціальному страхуванню від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

Основні види забезпечення з обов'язкового соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Призначення та виплата страхового забезпечення.

4. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Поняття та організаційні форми соціального забезпечення в Україні

1. Історія виникнення та розвитку соціального забезпечення.
2. Концепція реформи соціального забезпечення в Україні.
3. Поняття соціального забезпечення, соціального страхування і соціального захисту населення.
Функції соціального забезпечення.
4. Форми соціального забезпечення.
5. Право людини на соціальне забезпечення та роль держави в його реалізації.

Тема 2. Поняття, предмет, метод та система права соціального забезпечення

1. Поняття права соціального забезпечення.
2. Предмет права соціального забезпечення: матеріальні, процедурні, процесуальні відносини.
3. Особливості методу права соціального забезпечення.
4. Система права соціального забезпечення. Загальні та особливі положення права соціального забезпечення.

Тема 3. Джерела права соціального забезпечення

1. Поняття, особливості джерел права соціального забезпечення. Форма і класифікація.
2. Загальна характеристика основних джерел права соціального забезпечення.
3. Роль Міжнародних договорів, угод у сфері соціального забезпечення.

Тема 4. Основні принципи права соціального забезпечення

1. Поняття, система та значення основних принципів права соціального забезпечення України.
2. Зміст принципів права соціального забезпечення.

Тема 5. Правовідносини із соціального забезпечення

1. Поняття, загальна характеристика та види правовідносин із соціального забезпечення.
2. Суб'єкти, об'єкти і зміст правовідносин із соціального забезпечення та їх загальна характеристика.
3. Пенсійні правовідносини.
4. Правовідносини у зв'язку з наданням натуральних видів утримання та різних соціальних послуг.

Тема 6. Поняття трудового стажу, його види. Обчислення й підтвердження трудового стажу

1. Поняття, значення та класифікація трудового стажу в праві соціального забезпечення.
2. Загальний трудовий стаж.
3. Спеціальний трудовий стаж, його зміст і підвиди.
4. Страховий стаж, його значення і зміст.
5. Вислуга років як особливий вид спеціального трудового стажу.
6. Обчислення трудового стажу види та характеристика.
7. Підтвердження трудового стажу. Докази трудового стажу.

Тема 7. Пенсійне забезпечення в Україні

1. Пенсійна система України та її становище на сучасному етапі.
2. Поняття пенсій та їх класифікація.
3. Пенсійне забезпечення в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
4. Недержавне пенсійне страхування.
5. Поняття пенсії за віком, її відмінність від інших виплат у системі соціального забезпечення.
6. Пенсія за віком на пільгових підставах.
7. Пенсії за віком у зв'язку з особливими умовами праці.
8. Розмір пенсії за віком. Надбавки до пенсії.
9. Поняття пенсії по інвалідності. Інвалідність, її групи, причини, час настання та їх юридичне значення.
10. Порядок організація та проведення експертизи втрати працездатності.
11. Особливості призначення пенсії по інвалідності внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання.
12. Пенсія по інвалідності для окремих категорій громадян. Розмір пенсії по інвалідності.
13. Поняття пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Умови призначення пенсії їх диференціація залежно від причини смерті годувальника.
14. Члени сім'ї, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника.
15. Умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника, які стосуються членів сім'ї.
16. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника на загальних підставах.
17. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника на підставах, передбачених для сімей військовослужбовців.
18. Розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника.
19. Поняття та умови призначення пенсії за вислугу років.

20. Особливості пенсійного забезпечення за вислугу років військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ.
21. Особливості пенсійного забезпечення за вислугу років державних службовців, суддів, працівників прокуратури і митних органів.
22. Особливості пенсійного забезпечення наукових працівників та працівників засобів масової інформації.
23. Особливості пенсійного забезпечення за вислугу років окремих категорій працівників цивільної авіації та льотно - випробного складу.
24. Пенсії за вислугу років окремим категоріям працівників інших галузей народного господарства.
25. Принципи обчислення пенсії
26. Порядок визначення заробітної плати (доходу) для обчислення пенсії
27. Порядок обчислення заробітної плати для підприємців-фізичних осіб, які обрали спрощену систему оподаткування (єдиний податок, фіксований податок, придбали спеціальний торговий патент)
28. Виплати (доходи), що враховуються в заробітну плату (дохід) застрахованої особи для обчислення пенсії
29. Перерахунок раніше призначеної пенсії
30. Порядок звернення за призначенням (перерахунком) пенсії
31. Строки призначення (перерахунку) та виплати пенсії
32. Особливості виплати пенсій особам, які перебувають на повному державному утриманні
33. Порядок припинення та поновлення виплати пенсії
34. Система та принципи недержавного пенсійного страхування.
35. Суб'єкти недержавного пенсійного страхування.
36. Види недержавних пенсійних фондів, порядок їх створення, функціонування та органи їх управління.
37. Пенсійний контракт та пенсіна схема.
38. Види, умови та порядок пенсійних виплат.
39. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного страхування.

Тема 8. Соціальні допомоги

1. Поняття та види допомог з соціального забезпечення.
2. Види соціальних допомог сім'ям з дітьми.
3. Умови та порядок призначення допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами.
4. Одноразова допомога при народженні дитини.
5. Порядок надання допомог по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

6. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям.
7. Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства і дітям-інвалідам та державна допомога дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД.
8. Допомоги на поховання
9. Поняття та правовий статус суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності
10. Забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності
11. Поняття допомоги на випадок безробіття та особи, що мають на них право.
12. Умови та тривалість виплати по безробіттю.
13. Допомога у зв'язку з частковим безробіттям.
14. Матеріальна допомога застрахованим особам у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації за направленням державної служби зайнятості.
15. Допомога на поховання.

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З Н/Д **«ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»**

Варіант 1.

1. Від яких галузей права слід відмежовувати право соціального захисту? Дайте обґрунтовану відповідь.
2. Складіть схему джерел права соціального захисту.

Варіант 2.

1. Який порядок виплати надбавки за стаж наукової роботи?
2. Складіть схему ознак соціального захисту.

Варіант 3.

1. Між якими суб'єктами виникають правовідносини з питань реалізації громадянами права та той чи інший вид соціального захисту? Що виступає об'єктом в цих правовідносинах?
2. Складіть схему пенсійної системи України.

Варіант 4.

1. Яким чином провадиться підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки?
2. Складіть схему пенсійного забезпечення в накопичувальній системі пенсійного забезпечення.

Варіант 5.

1. Які пенсійні виплати здійснюються за рахунок коштів Пенсійного фонду в солідарній системі?
2. Підготуйте схему пенсійного забезпечення в солідарній системі пенсійного забезпечення.

Варіант 6.

1. Що означає переогляд інвалідності та який його порядок.
2. Підготуйте схему нормативно-правових актів, що регулюють призначення пенсії по інвалідності.

Варіант 7.

1. Дайте юридичну оцінку пенсії у зв'язку з втратою годувальника, яка призначається дитині-сироті.
2. Підготуйте схему відмінностей, що існують в пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

Варіант 8.

1. Хто визнається непрацездатним членом сім'ї для призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника?
2. Підготуйте схему надбавок до пенсії за вислугу років.

Варіант 9.

1. Назвіть перелік державних службовців, які мають право на пенсію за вислугу років.
2. Підготуйте схему соціальних допомог.

6. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ТА ЗАЛІКУ

1. Правова характеристика основних етапів розвитку системи соціального забезпечення в Україні. Основні ознаки соціального забезпечення.
2. Роль держави в забезпеченні реалізації конституційних прав людини на соціальне забезпечення.
3. Правова характеристика соціальних страхових фондів, які займаються фінансуванням соціального забезпечення.
4. Основні відмінності права соціального забезпечення та трудового права.
5. Співвідношення системи галузі права соціального забезпечення із системою законодавства про соціальне забезпечення.
6. Загальна характеристика методів правового регулювання правовідносин у сфері права соціального забезпечення.
7. Поняття, предмет, джерела права соціального забезпечення
8. Конституція України про соціальне забезпечення та захист громадян.
9. Основні органи державної влади та управління які видають нормативно-правові акти, їх правова характеристика.
10. Державна служба зайнятості, її структура, правовий статус.
11. Ознаки диференціації підстав надання того чи іншого виду соціального забезпечення та їх розміри.
12. Коло суб'єктів, соціальне забезпечення яких здійснюється за рахунок бюджетних коштів, їх правовий статус.
13. Принципи інститутів права соціального забезпечення, норми яких регулюють питання забезпечення громадян допомогою у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, у разі безробіття та у зв'язку з материнством, батьківством і дитинством.
14. Суб'єкти, об'єкт і зміст правовідносин з соціального забезпечення.
15. Поняття, види та правова характеристика правовідносин із соціального забезпечення. Процедурні та процесуальні правовідносини із соціального забезпечення.
16. Підстави для виникнення процесуально-процедурних правовідносин у сфері соціального забезпечення.
17. Коло суб'єктів між якими виникають правовідносини з питань реалізації громадянами права та той чи інший вид соціального забезпечення. Об'єкт цих правовідносин.
18. Трудовий стаж і вислуга років, їх поняття та значення.
19. Поняття періодів трудової діяльності
20. Загальний трудовий стаж. Діяльність, яка зараховується у спеціальний трудовий стаж.

21. Коло осіб з числа військовослужбовців і працівників органів внутрішніх справ, які мають право на пенсію за вислугу років.
22. Нормативно-правові акти, які визначають порядок та особливості обчислення стажу роботи. Докази трудового стажу. Строки розгляду документів про призначення пенсій.
23. Основні рівні пенсійної системи України, їх характеристика.
24. Поняття добровільної участі громадян у пенсійному забезпеченні та її правова характеристика.
25. Поняття та види пенсій, суть вибору пенсії.
26. Поняття та основні ознаки пенсії за віком та її відмінності від інших видів пенсій.
27. Категорій працівників яким встановлюється пільгове пенсійне забезпечення їх правове становище.
28. Правовий статус осіб, що постраждали в наслідок Чорнобильської катастрофи в пільговому пенсійному забезпеченні.
29. Порядок обчислення стажу державної служби для призначення пенсії державного службовця.
30. Коло осіб, які мають право отримувати пенсію за віком за списком №2.
31. Поняття пенсії по інвалідності та її правова характеристика.
32. Правова характеристика державного органів який займається питанням встановлення інвалідності.
33. Основні відмінності Законів України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” та „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”, щодо питання призначення пенсії по інвалідності.
34. Юридичне значення акту розслідування професійного захворювання за формою Н-1.
35. Розмір щомісячної додаткової пенсії за шкоду, заподіяну здоров’ю, що призначається особам постраждалим внаслідок Чорнобильської АЕС, віднесеним до категорії 2, 3, 4.
36. Поняття та порядок призначення пенсії у зв’язку з втратою годувальника. Коло осіб які мають на даний вид пенсійних відрахувань.
37. Умови призначення пенсії у зв’язку з втратою годувальника для сімей військовослужбовців та осіб начальницького та рядового складу органів внутрішніх справ.
38. Перелік осіб, які визнаються непрацездатними у разі втрати годувальника військовослужбовця. Розмір пенсії у разі втрати годувальника та строк її встановлення.
39. Поняття пенсії за вислугу років. Коло осіб, які мають право на пенсію за вислугу років.
40. Види недержавних пенсійних фондів та органи їх управління.

41. Поняття «соціальна пільга». Основні відмінності соціальної пільги та соціального обслуговування.
42. Види пільг, якими користуються наступні суб'єкти правовідносин з соціального забезпечення: а) ветерани війни; б) інваліди війни, її учасники; в) ветерани війни; г) ветерани праці; д) багатодітні сім'ї; е) особи, які постраждали від Чорнобильської катастрофи; ж) жінки.
43. Надбавки на догляд. Коло осіб, яким вони призначаються.
44. Допомога на поховання, її розмір та порядок надання.
45. Поняття та порядок виплати допомоги з тимчасової непрацездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання.
46. Поняття допомоги на випадок безробіття. Коло осіб які мають право отримувати допомогу на випадок безробіття.
47. Допомога у зв'язку із вагітністю та пологами: умови призначення, розміри та порядок виплати.
48. Одноразова допомога при народженні дитини, її розмір та порядок призначення і виплати.
49. Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.
50. Поняття і види компенсаційних виплат.

7. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // ВВР України. – 1996. - №30. – Ст.141.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права людини і громадянина // ВВР УРСР. – 1976. - №17. – Ст.291.
3. Європейський кодекс соціального забезпечення від 16 квітня 1964 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 5-33.
4. Конвенція МОП №102 “Про мінімальні норми соціального забезпечення” // Міжнародне законодавство про охорону праці і Конвенції та рекомендації МОП. – К.: Основа, 1997. – Т.3. – С.249.
5. Конвенція МОТ №118 «О равноправии граждан страны, иностранцев и лиц без гражданства в области социального обеспечения» (Женева, 6 июня 1962 г.) // Международная организация труда. Конвенции и рекомендации. – 1919-1956. – Т.2.
6. Соглашение о гарантиях прав граждан государств-участников СНГ в области пенсионного обеспечения (Москва, 13 марта 1982 г.) // Бюллетень международных договоров. – 1993. - №4. – С.26.
7. Тимчасова угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про гарантії прав громадян, які працювали в районах Крайньої Півночі та місцевостях, що прирівняні до районів Крайньої півночі, в галузі пенсійного забезпечення від 15 січня 1993 р. // Урядовий кур’єр. – 1996. – 20 серпня.
8. Основи законодавства України про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 р. // ВВР України. – 1998. - №23. – Ст.121.
9. Закон України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали в результаті Чорнобильської катастрофи” від 28 лютого 1991 р. // ВВР України. – 1991. - №16. – Ст.200.
10. Закон України “Про основи соціальної захищеності інвалідів України” від 21 березня 1991 р. // ВВР України. – 1991. - №21. – Ст.252.
11. Закон України “Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні” від 17 квітня 1991 р. // ВВР України. – 1991. - №22. – Ст.262.
12. Закон України “Про пенсійне забезпечення” від 5 листопада 1991 р. // ВВР України. – 1992. - №3. – Ст.10.
13. Закон України “Про прокуратуру” від 5 листопада 1991 р. // ВВР України. – 1991. - №53. – Ст.793.

14. Закон України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” від 20 грудня 1991 р. // ВВР України. – 1992. - №15. – Ст.190.
15. Закон України “Про Державний бюджет України на 2007 рік” від 19 грудня 2006 р. // Урядовий кур’єр. – 2006. - № 243.
16. Закон України «Про Державний бюджет України 2008 та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 28.12.2007. ВВР 2008. № 5-8. ст.. 78.
17. Закон України “Про службу безпеки України” від 25 березня 1992 року // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1996. - №4.
18. Закон України “Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб” від 9 квітня 1992 р. // ВВР України. – 1992. - №29. – Ст.399.
19. Закон України “Про статус народного депутата України” від 17 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - №3. – Ст.17.
20. Закон України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” від 21 листопада 1992 р. // ВВР України. – 1993. - №5. – Ст.21.
21. Закон України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” від 22 жовтня 1993 р. // ВВР України. – 1993. - №45. – Ст.425.
22. Закон України “Про статус суддів” від 15 грудня 1993 р. // ВВР України. – 1993. - №8. – Ст.56.
23. Закон України “Про державну службу” від 16 грудня 1993 р. // ВВР України. – 1993. - №52. – Ст.490.
24. Закон України “Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні” від 16 грудня 1993 р. // ВВР України. – 1994. - №4. – Ст.18.
25. Закон України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування” від 26 червня 1997 року // ВВР України. – 1997. - №37. – Ст.237.
26. Закон України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів в Україні” від 23 вересня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - №50. – Ст.302.
27. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” від 1 грудня 1998 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - №2-3. – Ст.20.
28. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23 вересня 1999 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 156-193.

29. Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15 липня 1999 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 361-365.
30. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” від 2 березня 2000 р. // ВВР України. – 2000. - №22. – Ст.171.
31. Закон України “Про жертви нацистських переслідувань” від 23 березня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. - №16. – Ст.652.
32. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 23 березня 2000 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 406-416.
33. Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім’ям» від 1 червня 2000 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 134-141.
34. Закон України “Про пенсії за особливі заслуги перед Україною” від 1 червня 2000 р. // ВВР України. – 2000. - №35. – Ст.289.
35. Закон України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” від 5 жовтня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. - №44. – Ст.1876.
36. Закон України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства і дітям-інвалідам” від 16 листопада 2000 р. // ВВР України. – 2001. - №1. – Ст.2.
37. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності і витратами, зумовленими народженням і похованням” від 18 січня 2001 р. // ВВР України. – 2001. - №14. – Ст.71.
38. Закон України «Про державну допомогу сім’ям з дітьми» від 22 березня 2001 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 124-133.
39. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 105-123.
40. Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування” від 7 червня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. - №26. – Ст.1151.
41. Закон України «Про соціальні послуги» від 19 червня 2003 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 377-386.
42. Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” від 9 липня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. - №33. – Ст.1770.

43. Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення” від 9 липня 2003 року.
44. Закон України “Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам” від 18 травня 2004 р. // ВВР України. – 2004. - №33-34. – Ст.404.
45. Закон України “Про соціальний захист дітей війни” від 18 листопада 2004 р. // Офіційний вісник України. – 2004. - №50. – Ст.3258.
46. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13 січня 2005 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 390-406.
47. Постанова Кабінету Міністрів України “Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їхніх сімей” №393 від 17 липня 1992 р. // ЗП України. – 1992. - №7. – Ст.182.
48. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах” від 11 березня 1994 р. №162 // Людина і праця. – 1994. - №5-10.
49. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження нового Порядку обчислення пенсій по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання, і пенсій у зв’язку з втратою годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи” від 30 травня 1997 року // Офіційний вісник України. – 1997. - №23. – Ст.80.
50. Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання призначення і виплати допомоги сім’ям з дітьми” від 11 січня 2007 року // Урядовий кур’єр. – 2007. - №7.
51. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок надання платних соціальних послуг та затвердження їх переліку» від 14 січня 2004 р. №12 // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 456-458.
52. Положення про медико-соціальну експертизу, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 1992 року // ЗП України. – 1992. - №3. – Ст.69.
53. Положення про порядок призначення та виплати державної допомоги сім’ям з дітьми, затверджене Міністерством праці, Міністерством освіти, Міністерством соціального захисту населення і Міністерством фінансів України // Урядовий кур’єр. – 1993. – 25 березня.

54. Положення про порядок призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та пічного побутового (рідкого) палива», затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 1995 р. №848 // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 423-435.
55. Положення про Міністерство праці та соціальної політики України, затверджене Указом Президента України від 30 серпня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. - №35. – Ст.1482.
56. Положення про Пенсійний фонд України, затверджене Указом Президента України від 1 березня 2001 р. №121/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. - №9. – Ст.350.
57. Положення про Фонд соціального захисту інвалідів, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України №1434 від 26 вересня 2002 р. // Офіційний вісник України. – 2002. - №39. – Ст.1818.
58. Положення про Державну соціальну службу для сім'ї, дітей та молоді, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2004 р. №1125 // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 419-422.
59. Порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затверджений постановою Кабінету Міністрів України №637 від 12 серпня 1993 р. // ЗП України. – 1993. - №12. – Ст.273.
60. Порядок організації та проведення медико-соціальної експертизи втрати працездатності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України №221 від 4 квітня 1994 р. // ЗП України. – 1994. - №8. – Ст.190.
61. Порядок обчислення стажу державної служби, затверджений постановою Кабінету Міністрів України №283 від 3 травня 1994 р. // ЗП України. – 1994. - №8. – Ст.213.
62. Порядок виплати допомоги на поховання, затверджений Наказом Міністерства соціального захисту населення України, Міністерства фінансів України, Міністерства праці України, Державного комітету по житлово-комунальному господарству України, Фонду соціального страхування України та Пенсійного Фонду України від 29 жовтня 1996 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 452-456.
63. Порядок надання державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, затверджений Наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства фінансів України і Міністерства охорони здоров'я України від 30 квітня

- 2002 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 499-515.
64. Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р. №250 // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 469-476.
65. Порядок визначення середньомісячного фактичного заробітку у разі призначення пенсії працівникам, зайнятим на сезонних роботах, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2003 р. №1151 // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 436-437.
66. Методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги, затверджена Наказом Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства фінансів України, Державного комітету статистики України, Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України від 15 листопада 2001 р. // Законодавство України про соціальний захист населення. (5-е вид., змін. та доп.) / Роїна О.М. – К.: КНТ, 2007. – С. 460-468.
67. Правила обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 1998 р. // Офіційний вісник України. – 1998. - №42. – Ст.1556; 2000. - №17. – Ст.713.
68. Інструкція про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, в установах, організаціях, затверджена наказом Міністерства праці і соціальної політики України, Міністерства юстиції України, Мінсоцзахисту України від 29 липня 1993 р. // Людина і праця. – 1993. - №9-10; Офіційний вісник України. – 2001. - №27. – Ст.1229.
69. Список професійних захворювань та Інструкція про застосування переліку професійних захворювань, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я, Міністерства праці і соціальної політики, Академії медичних наук України від 29 грудня 2000 року // Офіційний вісник України. – 2001. - №5. – Ст.199.

Основна

70. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: Навчальний посібник. Вид. 3-тє. – К.: Атіка, 2006. – 380 с.
71. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні. – К.: Знання, 2005. – 381 с.

72. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»: Науково-практичний коментар: Інтегрований навчально-атестаційний комплекс / Б.О. Зайчук, О.Б. Зарудний, С.Б. Березіна. – К.: «АВТ», 2005. – 1024 с.
73. Мачульская Е.Е. Право социального обеспечения. Перспективы развития. – М.: Городец, 2000. – 144 с.
74. Право социального обеспечения: Учебное пособие / Под ред. К.Н. Гусова. – М.: Проспект, 2001. – 324 с.
75. Прилипко С.М. Проблеми теорії права соціального забезпечення.—Х.: ПП «Берека-Нова», 2006.-260с.
76. Синчук С.М., Бурак В.Я. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / За ред. С.М. Синчук. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2003. – 306 с.
77. Синчук С.М. Право соціального забезпечення України: Навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. – 318с.
78. Сирота И.М. Право социального обеспечения в Украине. – Х.: Одиссей, 2006. – 432 с.
79. Шашків Б.І. Теорія соціального забезпечення. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 306 с.
80. Тучкова Э.Г., Захаров М.Л. Право социального обеспечения России. – М.: Изд-во БЕК, 2001. – 386 с.
81. Ярошенко І.С. Право соціального забезпечення: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2004. – 96 с.
82. Ярошенко І.С. Право соціального забезпечення: Навчально-методичний посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 232 с.

Додаткова

83. Безугла Я.І. Трудовий стаж і його юридичне значення. – К., 1979. – 47 с.
84. Боднарук М.І. Соціальне страхування в Україні: правові аспекти становлення та розвитку. – Чернівці: Рута, 2002. – 247 с.
85. Болотіна Н.Б. Концепція кодифікації законодавства України про соціальне забезпечення // Право України. – 1996. - №7. – С.51-53.
86. Болотіна Н.Б. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблеми термінів і понять // Право України. – 2000. - №4. – С.37-39.
87. Болотіна Н.Б. Право соціального забезпечення: системно-структурний аналіз // Право України. – 2001. - №5. – С.24-29.
88. Борецька Н.П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми. – Донецьк: Янтар, 2001. – 351 с.

89. Васильева Ю.В. Основания для дифференциации правового регулирования пенсионных отношений // Правоведение. – 1998. - №3. – С.76-81.
90. Вихров Д.Г. Страховой стаж и его юридическое значение в праве социального обеспечения. Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. – М., 2001. – 27 с.
91. Гаряча О.В. Окремі питання пенсійного забезпечення // Соціальний захист. – 1998. - №8. – С.27-40.
92. Гущин И.В. Советское право социального обеспечения. Вопросы теории. – Минск: Наука и техника, 1982. – 176 с.
93. Дегтярев Г.П. Пенсионные реформы в России. – М.: Academia, 2003. – 336 с.
94. Зайкин А.Д. Правоотношения по пенсионному обеспечению. – М.: Изд-во МГУ, 1974. – 192 с.
95. Захист соціальних прав людини і громадянина в Україні: проблеми юридичного забезпечення: Матеріали науково-практичної конференції. 30 січня 2003 р., м. Київ / За ред. Н.Б. Болотіної. – К.: “МП Леся”, 2003. – 200 с.
96. Иванова Р.И. Правоотношения по социальному обеспечению в СССР. – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 176 с.
97. Иванова Р.И., Тарасова В.А. Предмет и метод советского права социального обеспечения. – М.: Изд-во МГУ, 1983. – 168 с.
98. Катков В.Ю. Совершенствование законодательства в области социальной политики // Современное право. – 2003. - №2. – С.5-9.
99. Прилипко С.М. Недержавне пенсійне забезпечення у системі соціального захисту в Україні // Проблеми законності. – Вип.43. – Харків, 2000. – С.63-66.
100. Прилипко С. Розмежування права соціального забезпечення і трудового права // Право України. – 1999. - №10. – С.58-60.
101. Сивак С. Конституційні гарантії права на пенсійне забезпечення і пенсійна реформа // Право України. – 1997. - №12. – С.70-74.
102. Сивак С. Організаційно-правові основи недержавного пенсійного забезпечення // Право України. – 1999. - №1. – С.119-121.
103. Сивак С. Пенсійна реформа: принципи пенсійного забезпечення // Вісник Львівського ун-ту. Серія юридична. – Вип.35. – Львів, 2000. – С.341-345.
104. Сивак С.М. Пенсійне страхування та пенсійна реформа: теоретичні основи // Право України. – 1999. - №9. – С.61-64.
105. Сивак С. Правові підстави пенсійних правовідносин і пенсійна реформа // Держава і право: Щорічник наукових праць молодих вчених. – К., 1999. – Вип.2. – С.268-275.

106. Сивак С.М. Правові проблеми пенсійного забезпечення в Україні. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 1999. – 18 с.
107. Социальный кодекс Российской Федерации: проблемы кодификации законодательства о социальном обеспечении. – Новосибирск, 2004. – 460 с.
108. Стаховська Н.М. Відносини в праві соціального забезпечення. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2000. – 21 с.
109. Стаховська Н.М. Соціальне забезпечення чи захист // Підприємництво, господарство і право. – 2000. - №8. – С.54-57.
110. Шашків Б. Загальна характеристика юридичних фактів у пенсійному забезпеченні // Право України. – 1998. - №1. – С.115-119.
111. Шашків Б. Метод права соціального забезпечення: його визначення // Право України. – 2000. - №12. – С.37-39.
112. Шашків Б.І. Поняття права соціального забезпечення // Право України. – 2000. - №5. – С.24-26.
113. Шашків Б. Предмет права соціального забезпечення: погляд на проблему // Право України. – 2000. - №9. – С.71-75.
114. Шашків Б. Функції права соціального забезпечення: вимоги сьогодення // Право України. – 2001. - №7. – С.66-69.
115. Стычинский Б.С. Проблемы совершенствования правового регулирования социального обеспечения граждан. Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. – Х., 1992. – 19 с.
116. Субботенко В.К. Процедурные правоотношения в социальном обеспечении. – Томск: Томский ун-т, 1980. – 197 с.
117. Тарасова В.А. Юридические факты в области пенсионного обеспечения. – М.: Изд-во Московского университета, 1974. – 108 с.
118. Трудовое и социальное право зарубежных стран: основные институты. Сравнительно-правовое исследование / Под ред. Э.Б. Френкель. – М.: Юристъ, 2002. – 687 с.
119. Тучкова Э.Г. Общие вопросы советского пенсионного права. – М., 1986. – 78 с.
120. Умурзаков Б. Роль и место пенсионного обеспечения в экономических отношениях людей в условиях углубления рынка // Трудовое право. – 2006. - №7. – С.56-60.
121. Фогель Я.М. Право на пенсию и его гарантии. – М.: Юридическая литература, 1972. – 170 с.
122. Чупрова Е.В. Проблема достойного уровня жизни в пенсионном обеспечении граждан // Адвокат. – 1999. - №2. – С.21-27.

123. Чутчева О.Г. Правове регулювання соціального захисту громадян України. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2003. – 19 с.
124. Шайхатдинов В.Ш. Теоретические проблемы советского права социального обеспечения. – Свердловск: Изд-во Уральского ун-та, 1986. – 157 с.
125. Юровский Б.С. Пенсионная реформа в Украине: Анализ нового пенсионного законодательства. – Х.: Центр «Консульт», 2003. – 304 с.
126. Яценко В. Солідарний та індивідуалістичний підходи щодо реформування пенсійної системи // Соціальний захист. – 1998. - №8. – С.46-60.

Укладач програми
доцент

Новосельська І.В.